

92-gruppen

Vesterbrogade 2B, 1620 Kbh. V
Tlf: 21 72 79 57
e-mail: tdc@92grp.dk
Website: www.92grp.dk
Koordinator: Troels Dam Christensen

Erhvervsstyrelsen
Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø

København, den 24. november 2023

Hermed fremsendes 92-gruppens¹ høringssvar til:

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af årsregnskabsloven, revisorloven og flere andre love (gennemførelse af EU-direktiv om virksomheders bæredygtighedsrapportering og om forhøjelse af størrelsesgrænser i regnskabsdirektivet)

92-gruppen vil med dette høringssvar sætte fokus på udvalgte områder, især indenfor Årsregnskabslovens §99 a og b, hvor vi finder det problematisk, at ordlyd eller indhold ikke reflekterer den ambition og nødvendighed af, at virksomheder tager reelt ansvar, som ligger til grund for CSRD-direktivet reflekteret i lovforslaget.

Hertil har vi formuleret en række anbefalinger, som skal sikre, at det gennem lovforslaget leves op til de krav der stilles til, at virksomheder påtager sig ansvar for deres påvirkning af mennesker og miljø, også i det globale syd, hvis de har aktiviteter der.

Høringssvaret består af en række bemærkninger til specifikke artikler og paragraffer, under overskrifter som beskriver problematikken og fulgt af en anbefaling fra 92-gruppen til ændring af ordlyd eller indhold i Lovforslaget.

1. Redegørelse for processer for nødvendig omhu (due diligence) er utilstrækkelige.

Det er helt centralt for CSRD, at princippet om den dobbelte væsentlighed står stærkt og at procedurer og processer for due diligence er veldokumenterede.

Det foreslås i Lovudkastet § 99 a, stk. 2, nr. 6, litra a, at oplysningerne i stk. 1 skal omfatte en beskrivelse af due diligenceprocedurer, der er gennemført af virksomheden med hensyn til bæredygtighedsspørgsmål, hvor det er relevant i tråd med anden lovgivning, som stiller krav til virksomheder om at gennemføre en due diligence-procedure.

¹ 92-gruppen, Forum for bæredygtig udvikling, er et netværk af danske civilsamfundsorganisationer, som arbejder for bæredygtighed, miljø og menneskerettigheder. I denne sag tegnes 92-gruppen af (alfabetisk):

SIGN-ON

Amnesty International Danmark

Det er problematisk, at det ikke er obligatorisk for virksomhederne at beskrive due diligence processer og procedurer. Der er ingen eksplicite krav til rapportering i overensstemmelse med FN's og OECD's internationale standarder for ansvarlig virksomhedsadfærd. Det er også et problem, at virksomhederne kun skal beskrive processerne i tråd med anden lovgivning, hvis denne anden lovgivning ikke er i overensstemmelse med FN's og OECD's standarder for ansvarlig virksomhedsadfærd.

92-gruppen anbefaler at ordene "hvor det er relevant" fjernes og at det gøres obligatorisk for virksomhederne at beskrive deres due diligence processer i overensstemmelse med FN's og OECD's standarder for ansvarlig virksomhedsadfærd.

2. Bæredygtighedsrapporteringen i ledelsesberetningen skal offentliggøres.

Det er godt, at bæredygtighedsrapporteringen skal indgå i ledelsesberetningen (*Lovudkastets §99a, stk 1*), fremfor i en særskilt beretning på hjemmesiden eller lignende. Det understreger, at bæredygtighedsrapporteringen sidestilles med virksomhedens finansielle rapportering.

Men det er problematisk, hvis bæredygtighedsrapporteringen ikke gøres nemt tilgængelig for offentligheden. Offentliggørelse af en eksisterende rapport på en stor virksomheds hjemmeside bør ikke udgøre en uoverstigelig arbejdsbyrde eller stor økonomisk omkostning.

92-gruppen anbefaler at det gøres obligatorisk for virksomhederne, at ledelsesberetningen også skal offentliggøres på virksomhedens hjemmeside og at Danmark følger CSRD *artikel 1, stk 9* som gør det muligt for EU's medlemslande at gøre dette til et lovkrav.

3. Dokumentation af fravalg i forbindelse med væsentlighedsprincippet

Virksomheder skal ifølge Lovforslaget oplyse om de kriterier og den proces, de har foretaget i forbindelse med analysen af det dobbelte væsentlighedsperspektiv, men det er problematisk, at virksomheder ikke skal forklare de fravalg, de har taget, med hensyn til rapporteringen.

Det foreslåede *§ 99 a, stk. 2, nr. 6, litra a*, medfører, at såfremt virksomheden har gennemført due diligence-procedurer, skal den oplyse om disse. Denne formulering medfører igen, at virksomheder, som ikke har gennemført procedurer, ikke skal oplyse om fravalg.

92-gruppen anbefaler at der generelt i Lovforslaget og specifikt i begge de nævnte tilfælde stilles krav om rapportering om emner som er fravalgt og som virksomheden vælger ikke at rapportere om, samt årsagerne hertil.

4. Henvisning til både FN's og OECD's retningslinjer

Det er positivt, at der i det foreslåede § 99 a, stk. 2, nr. 6, litra b, henvises til De Forenede Nationers vejledende principper for menneskerettigheder og erhvervsliv. Det er dog vigtigt, at dansk lovgivning også refererer til de vigtige og nyligt reviderede Retningslinjer fra OECD.

92-gruppen anbefaler: at der i teksten både refereres til overensstemmelsen med FN's og OECD's retningslinjer.

5. Utilstrækkelig risikovurdering

Ifølge Lovforslagets § 99 a, stk. 2, nr. 7, skal virksomheden redegøre for de væsentligste risici for virksomheden vedrørende bæredygtighedsspørgsmål, herunder en beskrivelse af virksomhedens væsentligste afhængigheder og hvordan virksomheden styrer disse risici.

Det er meget problematisk, at der kun er fokus på *risici for virksomheden* og ikke på de negative indvirkninger, som virksomheden har på miljø, menneskerettigheder og klima.

92-gruppen anbefaler: at virksomhedens negative påvirkning og de risici, som virksomheden skaber, for menneskerettigheder, miljø og klima bør være det mest centrale, og bør være baseret på en analyse med en *risikobaseret tilgang* for at reflektere formålet med CSDR. Dette skal gennemføres i overensstemmelse med FN's og OECD's internationale standarder for ansvarlig virksomhedsadfærd.

6. Skadesklausul med undladelse af rapportering bør fjernes

Ifølge Lovudkastets § 99 a, stk. 5, kan virksomheden i særlige tilfælde undlade at give oplysninger efter stk. 2-4, hvis offentliggørelse af de pågældende oplysninger kan forventes at volde betydelig skade for virksomheden i forbindelse med igangværende forhandlinger eller retstvister.

Denne formulering er meget problematisk. EU-Direktivet giver medlemsstaterne mulighed for – men stiller ikke krav om – at indføre en undtagelsesbestemmelse i form af en skadesklausul, et såkaldt *Safe Harbour Principle*. Denne undtagelsesbestemmelse er potentielt skadelig for formålet med CSRD, men desuden overflødig i dansk kontekst. Årsregnskabslovens § 99 a giver allerede de omfattede virksomheder rigelig med fleksibilitet og undtagelser med hensyn til, hvad de skal rapportere om. En reel risikovurdering og en analyse af virksomhedens påvirkning efter det dobbelte væsentlighedsprincip gør enhver yderligere mulighed for udeladelse af rapportering overflødig.

92-gruppen anbefaler at skadesklausulen fjernes og at der ikke åbnes for muligheden for undtagelser.

7. Alle enheder i enhver koncern, både datterselskaber og moderselskaber, skal rapportere om bæredygtighed.

Det foreslås i § 99 a, stk. 7, at en dattervirksomhed, som indgår i en koncern, kan undlade at medtage oplysninger efter stk. 1-6 i sin ledelsesberetning, hvis modervirksomheden opfylder oplysningskravene efter stk. 1-6 i sin konsoliderede ledelsesberetning for den samlede koncern.

Desuden vil det foreslåede i § 99 a, stk. 10, medføre, at en modervirksomhed vil kunne undlade at udarbejde en bæredygtighedsrapportering for modervirksomheden isoleret set, og i stedet nøjes med at give rap- porteringen for koncernen som helhed.

Dette giver alt for store muligheder for, at virksomheder i koncerner ikke rapporterer fyldestgørende eller slet ikke rapporterer. Det er ikke nok at redegørelsen foregår på koncernniveau, som det foreslås i § 99 a, stk. 10, især ikke, hvis enhederne er placeret i forskellige lande eller verdensdele. Det giver ikke de mennesker, medarbejdere og lokalsamfund som kan blive eller som bliver påvirket negativt af virksomheders aktiviteter, mulighed for at blive inddraget i vigtige beslutninger, der vedrører dem selv og deres lokalsamfund.

92-gruppen anbefaler: at det gøres obligatorisk, at alle enheder redegør for og rapporterer om deres arbejde med bæredygtighedsforhold.

8. Den finansielle sektor bør omfattes af lovgivningen.

92-gruppen anbefaler: At det sikres, at også den finansielle sektor og herunder institutionelle investorer omfattes af lovkravene. Den finansielle sektor udgør en meget vigtig drivkraft for virksomheder, når det handler om bæredygtighed, og derfor er det vigtigt, at den finansielle sektor også selv omfattes af lovkravene.

9. Angivelse af krav til store virksomheders rapportering om måltal og politikker for "det underrepræsenterede køn" bør omformuleres.

Ifølge Lovforslaget § 99 b er selv en positiv læsning af begrebet "det underrepræsenterede køn" utidssvarende. Paragraffen bør dække over både mænd og kvinder, samt ikke Ciskønnede personer, afhængigt af hvilket køn er dominerende i den pågældende virksomhed.

92-gruppen anbefaler: teksten bør ændres fra "det underrepræsenterede køn" til "alle køn".

10. Moderselskabets forpligtelser mht. ligestilling skal også gælde datterselskaber.

Det er problematisk, at et datterselskab ikke skal overholde krav om rapportering om måltal og politikker for det underrepræsenterede køn, hvis moderselskabet overholder kravene.

92-gruppen anbefaler, at samme regler gælder for alle enheder i en koncern.

11. Ligestilling og mangfoldighed bør ske på alle niveauer i organisationen, ikke kun i ledelsen

Lovændringen medfører, at den fuldstændige fleksibilitet i forhold til, hvilke mangfoldighedsaspekter en virksomhed vælger at redegøre for i dens redegørelse efter § 107 d, bliver fjernet, således at politikker for ledelsens kønssammensætning altid vil være obligatorisk i en virksomheds redegørelse om mangfoldighedspolitik. Derudover medfører ændringen, at handicap bliver tilføjet til opstillingen af eksempler på øvrige mangfoldighedsaspekter, som redegørelsen for mangfoldighed kan vedrøre.

Det er utilstrækkeligt, at der kun fokuseres på ledelse i den foreslåede lovændring, da vi mener, at det bør være en målsætning, at kønsligestilling- og repræsentation, samt mangfoldighed generelt, er at finde på alle niveauer i virksomheden

92-gruppen anbefaler, at samme regler gælder for alle enheder i en koncern.

12. Forhøjelse af beløbsgrænserne for små virksomheder

Ifølge *artikel 1, nr. 5, litra b* i det delegerede EU-direktiv om forhøjelse af størrelsesgrænser i regnskabsdirektivet, der ændrer regnskabsdirektivets *artikel 3, stk. 5, 2. afsnit*, må medlemsstaterne fastsætte højere beløbsgrænser, idet disse dog ikke må overskride 7.500.000 mio. euro, for så vidt angår balancesummen, og 15.000.000 euro, for så vidt angår nettoomsætningen. Det foreslås i Lovforslaget, at muligheden for at forhøje beløbsgrænserne for små virksomheder udnyttes fuldt ud.

Det er dog ikke hensigtsmæssigt, hverken for opnåelsen af formålet med CSRD eller for de små- og mellemstore virksomheder selv, på sigt, at disse fortsat behandles som en del af problemet og ikke som en del af løsningen.

92-gruppen anbefaler at *scope* for virksomhedernes størrelse ikke ændres til mindre ambitiøse mål, som vil gøre det sværere at sikre bedre forhold for mennesker og miljø verden over.

13. Revisors efteruddannelse

Erhvervsstyrelsen skal fastlægge de nærmere krav til revisorernes efteruddannelse i forhold til bæredygtighed og rapportering herom. Det er uklart hvilke kriterier der stilles til kapacitet og indhold.

92-gruppen anbefaler: at efteruddannelsen har fokus på FN's og OECD's retningslinjer for ansvarlig virksomhedsadfærd og på OECD's sektorvejledninger og cases om virksomheders negative indvirkninger på menneskerettigheder, klima og miljø. Desuden skal eksterne eksperter såsom NCP Danmark, OECD's eksperter på ansvarlig virksomhedsadfærd, NGO'er mv. løbende konsulteres mht. kvaliteten af efteruddannelse af revisorer og eksaminerne for godkendte revisorer